

IRÁNYZÓK KIKÉPZÉSE

A második világháború bebizonyította, hogy a gyalogságra háruló harcfeleladatok megoldásánál döntő súllyal esik latba a golyószórók és a gyalogsági nehéz fegyverek (géppuska, aknavető, páncéltörő ágyú) tűzereje. Ennek a felismerésnek a magyarázata abban rejlik, hogy az említett fegyverek a küzdők harcrendjében elfoglalt helyzetüknél fogva rendkívül mozgékonyan igazíthatók a pillanatonként változó harc helyzetekhez.

A nehéz fegyverek tűzével való súlyképzés a harc döntő tényezője lett; ez azonban sikert csak akkor érlel, ha irányzóink és tűzvezetőink kiváló kiképzésben részesülnek.

Eme cikk keretében az irányzó kiképzéssel foglalkozunk és ismertetjük az ezt érintő fontosabb elveket, tapasztalatokat és módszereket.

I. Az irányzó kiképzésről általában

Az irányzóvá való kiképzést a tökéletesen végrehajtott kezelői kiképzés alapozza meg.

Az előkészítő lóoktatás első időszakában a szd- és a szakaszparancsnokok csak fokozatosan ismerik meg újoncaik képességeit. A mindennapos foglalkozás keretében minden egyes honvédről külön vezetett előjegyzés nyújt ehhez biztos támpontot.

Az előjegyzés különös részletességgel tárja fel a honvéd ama előnyös vagy hátrányos tulajdonságait, melyek a nehéz fegyver jellegénél fogva döntő szerepet játszanak (kézügyesség, testi erő, éles szem, stb.).

Az előjegyzések hí tükrét adják minden egyes honvéd elméleti és gyakorlati képességeinek. Csak ezzel a módszerrel képzelhető el a valóban rátermettek felismerése és az irányzó sarjadék szakszerű kiválasztása.

Az irányzó sarjadékkal — főleg lőkiképzési vonatkozásban — feltétlenül külön foglalkozunk és helyezünk súlyt a *minőségi kiképzésre és a súlykolásra*. E téren alapvető fontosságú az irányzási gyakorlatok mennél sűrűbb beállítása a kiképzési tervzetbe. A kiképzés előrehaladásával térjünk át a figyelemmel, célfelderítéssel és távbecsléssel összekötött irányzási gyakorlatokra. Minden irányzónak el kell érnie az *ösztönös begyakorlottság fokát*. Ennek részleteire még külön is kitérünk az egyes nehéz fegyvereknél.

Az irányzó kiképzéséhez elengedhetetlenül szükségesek kiképzési segédeszközök. Ne várjunk mindent a központtól. Számos segédeszközt egyszerű módon, házilag is előállíthatunk. Legyünk leleményesek és kezdeményezők.

Az irányzó kiképzés éltető eleme a terep. Tanteremben vagy a lak-tanyaudvaron nem lehet irányzókat nevelni. Törekedjünk a változatosságra, keressünk mindig más terepet, szoktassuk rá újoncainkat, hogy megismerjék és megszeressék a terepet.

A kiképzés módszere legyen egyéni. Minden egyes irányzósarjjal külön-külön foglalkozzon az oktató, hacsak néhány percre is. Csak így tudja megismerni képességeiket, feledni gyengéiket és azokat megszüntetni. De ugyanakkor meglátja ama adottságokat is, melyeknek továbbfejlesztése nagy eredmények forrása lesz.

A nagy teljesítmények elérésének legbiztosabb módja a versenykedv felkeltése és továbbfejlesztése. Rendezzünk sűrűn és változatos feltételekkel irányzási versenyeket. Ezek kiképzési és erkölcsi értékét minden parancsnoknak fel kell ismernie.

II. A golyószóró irányzók kiképzése

A fegyverismeret helyes oktatásánál helyezünk súlyt a *működés elvének* tökéletes megismerésére. Követeljük meg a magasfokú jártasságot a *szétszedésben* és az *összerakásban*. Mihelyst irányzóink az ehhez szükséges ismereteket elsajátították, attól kezdve hetenkint legalább egyszer-kétszer versenyszerűen gyakoroltassuk.

Az *akadályok* elhárítását a működési zavarok mesterséges előállításával oktassuk. Legyen minden oktató zsebében pár rossz töltény és esetleg törött alkatrész. A századparancsnok a fegyvermester útján adason e téren útmutatást oktatóinak.

A *helyes és gyors tározást* még bekötött szemmel is tökéletesen ismerjék az irányzók.

Ki kell fejleszteni az irányzóknak a *golyószóró karbantartása* iránti különleges érzéket.

A *töltény-mennyiség kiszámításában* minden irányzónak tökéletes jártasságot kell szereznie. Az ebben való kiképzést mindig a terepen tervezzük. Először a különböző célok fajtáival ismertessük meg az irányzókat, majd küldjük ki jelzőket és az oktató jelére felbukkanó jelzőkre végeztessük el a töltény-mennyiség kiszámítását. Ezt az oktatást eredményesen összekapcsolhatjuk a célfelderítési és távbecslési gyakorlatokkal.

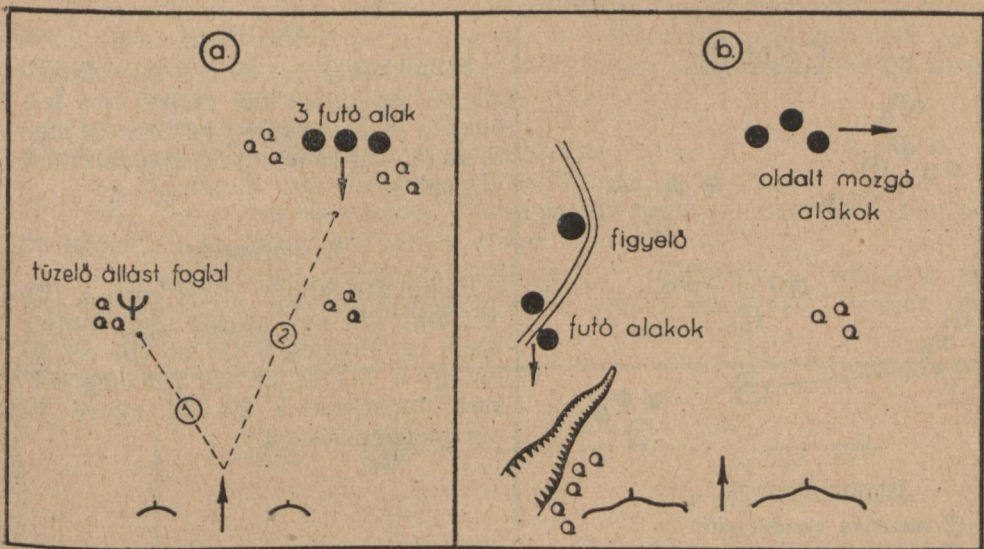
Időnként végezzük a töltény-mennyiség kiszámításának gyakorlását versenyszerűen. A verseny feltétele a gyors és helyes végrehajtás legyen. A számításokat minden egyes irányzóval irassuk fel az előre kiosztott cédulákra, otthon értékeljük ki az eredményeket, az eredményt hirdessük ki és írjuk fel a személyenként vezetett élőjegyzésbe.

A *célzást* a kiképzés kezdetén hibaháromszögeléssel oktassuk először 10 m távolságra, majd később a távolságot növeljük 50 m-ig.

Ha irányzóink a hibaháromszögelésben a szükséges jártasságot elérték, gyakoroltassuk a gyors célzást. Ehhez állítsunk be jelzőket. A hirtelen felbukkanó jelzőre végrehajtott gyors célzás helyességéről az oktató ellenőrző tükör alkalmazásával győződjön meg. Ez a gyakorlat az irányzó kiképzés legfontosabb anyagát képezi.

A *célok kiválasztását és értékelését* ugyancsak jelzők beállításával gyakoroljuk. Főleg azt az esetet állítsuk a gyakorlat tengelyébe, mikor az irányzó önállóan tüzel. Itt használjunk céltáblákat és alkalmazzunk jelzőket. Kezdetben egyszerű feladatokat adjunk, később pedig mind nehezebbeket. A kis mozzanatok tervezésénél legyünk találékonyak és teremtsünk érdekes helyzeteket.

Az említett egyszerű feladatot mutatja az I. sz. ábra (a) része. Az irányzó azonnal felismeri, hogy a két cél közül a legfontosabb (a legveszélyesebb) a géppuska, tehát az első tűzcsapást arra irányítja.

1. sz. ábra.

A (b) részen feltüntetett helyzet az irányzót gondolkodásra készíti. Legyen minden oktató jártas hasonló egyszerű helyzetek teremtésében.

A hirtelen felbukkanó és gyorsan eltűnő célok leküzdésének a gyakorlását gondosan meg kell szerveznünk már napokkal korábban. A megszervezés az alábbiakra terjedjen ki:

- terep szemrevételezése,
- anyagszükséglet (cél táblák, jelző zászló stb.) kiszámítása,
- jelzők számának megállapítása és azok kioktatása,
- parancsok az előkészítésre.

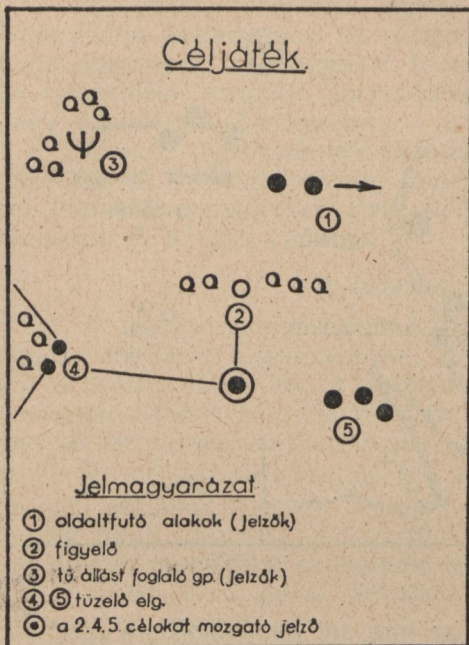
Ilyen vagy hasonló módon tervezett kis gyakorlat, mely már a harc-szerű egyes lövés lögyakorlatának is tekinthető, különösen alkalmas az állandó figyelés, a gyors célfelismerés és értékelés, a pontos távbecslés, a helyes célpontmegválasztás és a tüzelési fogások

begyakorlása.

III. Géppuskás irányzók kiképzése

A működés elvét, a szétszedést-összerakást, az akadályok elhárítását, a hevederezést, a karbantartást és a töltésmennyiség kiszámítását értelem-szerűen a golyószórónál leírtak szerint oktassuk.

Már a kiképzés elején tartson a szd. pk. bemutató lövészetet külön az irányzóknak. Ehhez állíttasson fel 100 m távolságra 4 db 1.50 x 1.50 m méretű cél táblát. Lövessen az első cél táblára 30 lövést meghúzott rögzítő-vel, a második cél táblára 30 lövést lazított rögzítővel, a harmadik cél táblára 30 lövést két sorozatban, a negyedik cél táblára pedig 30 lövést oly módon, hogy tüzelés közben az irányzó ránehezedik a fogantyúkra. A tüzelés végrehajtása után az oktató vezesse az újoncokat a cél táblákhoz és magyarázza meg a rögzítő meghúzásának fontosságát, a sorozatok

2. sz. ábra.

I. mozzanat

Felbukkan a (3)-as cél és mutatkozik 30 mp-ig. 20 mp múlva újra felbukkan és egyidejűleg feltűnik 10 mp-re az (1) cél (a jelzők 20 m oldalfutást végeznek).

II. mozzanat

Felbukkan 30 mp időtartamra a (2) cél, majd 20 mp szünet után mutatkozik egyidejűleg a (4) és (5) cél 40 mp-ig. A (4) és az (5) cél még kétszer mutatkoznak 30—30 mp-re 30 mp megszakítással.

nagysága és a szórás közötti összefüggést és a fogantyúra nehezedés jelentőségét.

A *célzást* a szakkiképzés elején sűrű hibaháromszögeléssel gyakoroljuk. A gyakorlást 10 m-re kezdjük és a távolságot később fokozatosan növeljük 100 m-re.

A gyors és helyes *irányzást* az egész kiképzési évben irányzási gyakorlatok keretében kell sulykolni. Gyakoroltassuk a terepen

- a szélességi szórótűzet,
- a mélységi szórótűzet,
- a gyors célváltoztatást,
- az átlövést és a hézaglövést,
- a mozgócélra való lövést és
- a tüzelést légi célra.

A *szélességi szórás* begyakorlása különösen fontos, mert ez a gp. leggyakrabban használt tüzelési módja. A kiképzés során el kell érni, hogy a szórás egyenletes sűrűséggel oly módon fedje a célt, hogy a cél-szélesség minden méterére 2 lövés jusson.

A szórás gyakorlásánál ügyeljünk arra, hogy az állvány középrész helyzete mindig vízszintes legyen. (Előredőlt középrésznel hosszú, hátra-dőlt középrésznel rövid lövéseket kapunk a cél két végén.)

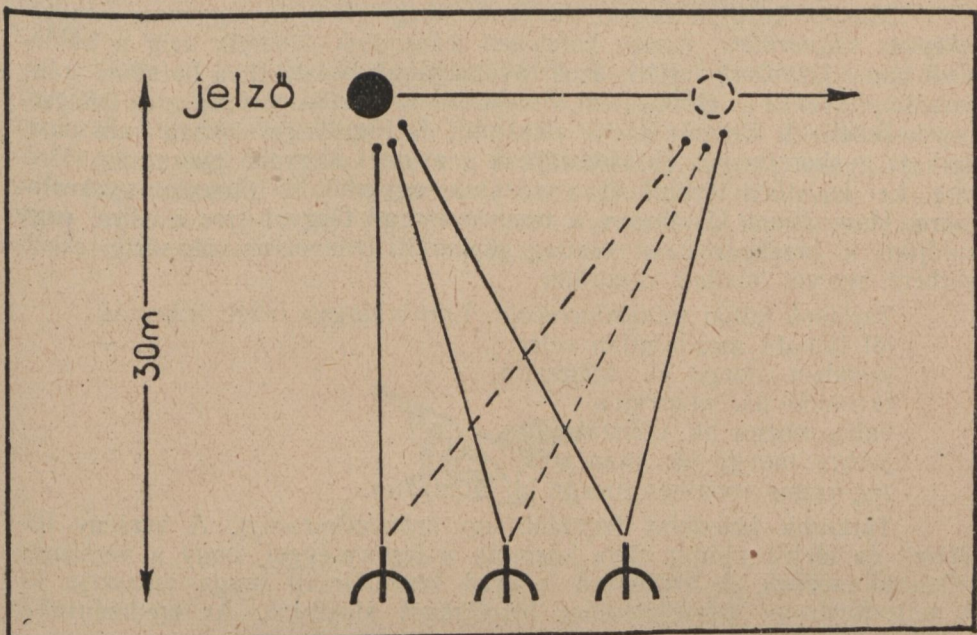
A szórás fentiekben leírt szabatos végrehajtását tükörrel vagy pantográf-fal kell ellenőrizni.

A tükörrel való ellenőrzéssel végrehajtott szórás gyakorlatnál rövidített távosságra látarányosan kisebbitett céltáblákat állítunk fel. Az irányzó mellett fekvő oktató az ellenőrző tükrön áttekintve állapítja meg:

- a szórás egyenletességét,
- a szórás ütemét,
- a szórás beszüntetését a cél szélén és a fogantyúk nyomásmentes kéz bentartását.

Az egyenletes szóráshoz szükséges folyamatos mozgását a géppuskának jól begyakorolhatjuk az alábbi módon:

Az oktató több géppuskát állítson fel: mögöttük az irányzó és irányzóhelyettesek helyezkedjenek el. Az oktató egy jelzőt küldjön ki, jelölje meg célnak

3. sz. ábra.

a jelző derékszíjára kötött zsebkendőt és utasítsa, hogy zászlójelre a megadott irányba induljon el. Az oktató „tölts” nélkül tűzparancsot ad, ellenőrzi az irányzást és elrendeli az irányzóknak a cél követését. Ha a jelző a tetszésszerű (a) ponthoz ér, az oktató zászlójelére azonnal megáll. Az oktató egymásután ellenőrzi a gp-k irányzó-vonalát. Ha a gp-mozgatása egyenletes volt, akkor a meghosszabbított irányzó-vonal a célra fog mutatni.

IV. Páncéltörőágyús irányzók kiképzése

A működés elvét tökéletesen sajátíttassuk el. Csak ama alkatrészek neveit oktassuk, melyekkel kezelés közben dolgozunk. Nem az alkatrész neve, hanem annak rendeltetése a fontos.

A kezelési fogásokat (töltés, ürités stb.) sűrű gyakorlattal ösztönössé kell tenni. A sötétben való kiképzés anyaga közé a kezelési fogásokat minden alkalommal vegyük fel.

Az irányzó kiképzés keretében az *akadályokat* mesterségesen előidézett működési zavarokkal oktassuk.

Bemutató lövészet keretében (fényjelző löszerrel) kell megismertetni az irányzókkal a pct. ágyú lövedékének nagy kezdősebességét, a lapos lövedékpályát és a kedvező pásztázó hatást. A látottakat ismételtén idézzük az irányzó emlékezetébe.

Az *irányzást* először álló célra gyakoroljuk. A gyakorlást mindig az oktató által végzett bemutatás előzze meg. Az irányzás végrehajtásánál először a pontosságra, majd később a gyors végrehajtásra helyezzük a súlyt. A kiképzés elején alkalmazott könnyítéseket később fokozatosan csökkentjük és a szakasz kiképzési időszakától kezdve az irányzási gyakorlatokat sisakban gyakoroltassuk.

Mielőbb kezdjük meg az *irányzást mozgó célra*. Ez legyen az *irányzó kiképzés súlyterülete*. Ennek keretében irányzóink ismerjék meg a különböző páncéljárművek fajtáit, azok távolságának becslését, a haladási irány megállapítását és az előretartást. Sulykoljuk az ösztönszerűségig az irányzó gépek kezelését. Először a cső vízszintes és függőleges síkban való mozgatását gyakoroltassuk és törekedjünk a mennél nagyobb gyorsaság elérésére. Ezt követően térjünk át a célzással egybekötött irányzási gyakorlatokra. Használjunk ki minden, a terepen mozgó tárgyat erre a célra, vagy küldjünk ki kerékpárosokat, esetleg gépkocsit. Irányoztassunk sűrűn a célkörébe, melyet házilag készítünk.

Tartsunk külön *irányzóversenyt*. Ennek tárgya lehet: irányzás jól látható mozdulatlan célra, szemben mozgó hk. utánzatra, távolodó hk. utánzatra, balra mozgó hk. utánzatra, jobbra mozgó hk. utánzatra, zeg-zugos vonalban mozgó hk. utánzatra.

Tartsunk hetenként legalább egy irányzóversenyt. A verseny feltételeit és idejét mindig előre közöljük a legénységgel, hogy a versenyre felkészülhessenek. A versenyző irányzó kezelőtársait maga választja ki. A teljesítmények kiértékeléséhez bizottságot alakítunk. Az eredményeket külön előjegyzésben tartsuk nyilván.

V. Aknavetőirányzó kiképzése

A lökiképzést érintő alapfogalmakat *bemutató lövészet* keretében ismertessük. Itt látja elsősorban az újonc a figyelőben és a vetőállásban végzett munkát, az aknavető teljesítőképeségét és az egyeslőves hatását. A bemutató lövészetre rendeljük ki a többi alosztályok újoncait is. A nézőkhöz osszunk be szakképzett tiszteket, akik a bemutatással párhuzamosan megmagyarázzák a részleteket.

Az *anyagismeret* oktatásánál az irányzó kiképzésének súlyát az irányzó gép és az irányzék kezelésének tökéletes elsajátítása képezze.

A *tűzkészültség* vezényszó végrehajtásának gyakorlásánál különös gonddal végeztessük az irányzó fontos teendőit:

- a) a csőfarnak a talplemezbe való helyezését,
- b) a szögmérőállás 30—00 és az irányzék 6—00 állítása után az irányzék rögzítését az irányzék tántóban,
- c) a szintező bejátszását.

A *tűzmegnyitás előtti teendők* közül állandóan gyakoroltassuk az irányzókkal a közeli, a távoli irányléc és a kisegítő cél megirányzását. Ehhez folyton változó tüzelőállást válasszunk. Minden esetben vezényeljünk „Oldal“-t és ellenőrizzük a helyes oldalállítást és az irányzás pontos végrehajtását.

Ugyancsak sulykoltatni kell a kollimátornak a kisegítő célra való állítását, az oldalkorongállás leolvasását és annak szabatos jelentését.

Állandóan gyakoroltassuk a *párhuzamosítás* mind a négy eljárását. A gyakorlás előkészítésénél és a terep szemrevételezésénél ügyeljünk arra, hogy az alkalmazott eljárás kiválasztását a terep és egyéb viszonyok valóban indokolják.

A *tűzparancsot* követő irányzói munka során a sulykolást a legmagasabb fokra kell emelni az oldal- és az irányzékállításnál, valamint a szintező bejátszásánál.

Nagy gyakorlatot kíván a területtűz lövésnél szükséges „ingázás“ végrehajtása. Ugy az irányzékkel, mint a magassági irányzó gép hajtókarjának forgatásával eszközölt ingázást szintén sűrűn gyakoroltassuk.

Az itt leírt irányzási fogások kombinálásával állítsa össze minden aknavetőparancsnok az *irányzóverseny* versenyszámaiit. Rendezzen minden héten legalább egy irányzóversenyt, ezek eredményét tartsa nyilván és ennek figyelembevételével foglalkozzon egyénekenként irányzóival.

*Légy öntudatos, fegyelmezett, edzett,
a fegyvert mesterien alkalmazni tudó.
harcosa dolgozó népednek*

NÓGRÁDI

